

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی اهواز

پردیس آموزش‌های نیمه حضوری و تخصصی آزاد

بررسی اثر اعتیاد به اینترنت بر کارکرد تحصیلی

دانش آموزان دبیرستانهای دخترانه شهر اهواز

مقطع کارشناسی ارشد

استاد راهنما: دکتر نورعلی فرخی

استاد مشاور: دکتر محمد حسین پور

تهیه کننده: پروانه اسکندری

این پایان نامه به انجام نمی رسید مگر با یاری بزرگانی چون

آقایان دکتر فرخی و دکتر حسین پور

آقایان مهندس افرازه و مهندس حکیم زاده

کارکنان پردیس نیمه حضوری دانشگاه علامه طباطبایی

دانش آموزان، مدیران، مشاوران و سایر کارکنان دبیرستانهای هدف، الزهرا، حضرت
معصومه، حضرت زهرا، بنت الهدی، فرهیختگان، فاطمه زهرا، و جنت

خانواده ام مخصوصاً خواهرم لیلا

دوستان همکلاسی ام خصوصاً سعیده کرمی

و دوستان خوبم الهام طیبی و شبنم دوستی

از همگی آنها کمال تشکر و قدردانی را دارم

چکیده

این تحقیق به منظور بررسی اثر اعتیاد به اینترنت بر دانش آموزان دبیرستانهای دخترانه شهر اهواز انجام گرفته است. نمونه مورد بررسی تعداد ۱۴۴ دانش‌آموز از دبیرستانهای نواحی چهارگانه شهر اهواز بود که به صورت نمونه‌گیری داوطلبانه انتخاب شده بودند. در این تحقیق از پرسشنامه اعتیاد به اینترنت کیمبرلی یانگ (IAT) جهت تشخیص دانش‌آموزانی که اعتیاد به اینترنت دارند استفاده شده است. روش این تحقیق از نوع علی-مقایسه‌ای است که در آن کارکرد تحصیلی گروهی که اعتیاد به اینترنت دارند با گروه افرادی که کاربر عادی هستند مقایسه شده است. طبق تفسیر نتایج پرسشنامه یانگ افراد به ۴ گروه کاربر عادی، کاربران با اعتیاد خفیف، کاربران با اعتیاد متوسط و کاربران با اعتیاد شدید تقسیم بندی شده‌اند. شاخصهای کارکرد تحصیلی که در این‌جا بررسی شده‌اند عبارتند از: معدل پایان ترم، تعداد روزهای غیبت، و تعداد واحدهای افتاده دانش‌آموزان. متغیر تعدیل کننده مورد بررسی در این پژوهش نمره هوشبهر دانش‌آموزان است. هوشبهر از آزمون ریون که در تمام مدارس لازم الاجرا است گرفته شده است و اثر اعتیاد به اینترنت بر کارکرد تحصیلی افرادی که هوشبهر بالا و پایین دارند مقایسه شده است. تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی (فراوانی، میانگین و درصد) و آمار استنباطی آزمون تحلیل واریانس یکطرفه با کمک نرم افزار SPSS انجام شده است.

نتایج نشان داده است از کل این افراد ۲۴ نفر هیچگونه وابستگی به اینترنت نداشته و کاربر عادی بوده‌اند. ۹۶ نفر وابستگی ضعیف، ۲۳ نفر وابستگی متوسط و یک نفر وابستگی شدید داشته‌اند. میانگین نمره اعتیاد به اینترنت (IAT) برای تمام افراد ۳۵/۳۴ بود که در محدوده اعتیاد خفیف یا در معرض ابتلا به اعتیاد قرار دارد. نتایج نشان داد دانش‌آموزان پایه‌های مختلف دبیرستان، و دانش‌آموزان نواحی مختلف چهارگانه شهر اهواز به میزان یکسان اعتیاد به اینترنت دارند. در بررسی دانش‌آموزان رشته‌های مختلف نشان داده شد دانش‌آموزان رشته ریاضی بیش از دانش‌آموزان رشته علوم تجربی اعتیاد به اینترنت دارند.

بدون در نظر گرفتن متغیر هوشبهر اعتیاد به اینترنت اثری روی معدل پایان ترم، تعداد روزهای غیبت و تعداد واحدهای افتاده نشان نداد ولی وقتی متغیر هوش به عنوان متغیر تعدیل کننده وارد تحلیل شد، نشان

داده شده است دانش‌آموزانی که نمره اعتیاد به اینترنت آنها بالا بوده و هوشبهر پایین تری داشتند معدل پایان ترم کمتر و تعداد واحد افتاده بیشتری کسب کرده‌اند. در ضمن در دانش‌آموزانی که هوشبهر بالا داشته اعتیاد یا عدم اعتیاد به اینترنت اثر چندانی بر کارکرد تحصیلی دانش‌آموزان نداشت.

با توجه به این که میانگین نمره اعتیاد به اینترنت برای کل افراد در محدوده اعتیاد ضعیف قرار داشت و حدود ۸۴ درصد افراد اعتیاد به اینترنت نشان دادند توجه جدی به این مساله لازم است. دانش‌آموزانی که از هوشبهر بالایی برخوردار نیستند بیشتر در معرض افت تحصیلی بودند لذا لازم است برای این دسته از افراد تدابیری اتخاذ شود تا به کمک والدین و مربیان دبیرستان بتوانند اعتیاد خود را درمان کنند.

واژه‌های کلیدی: اعتیاد به اینترنت، کارکرد تحصیلی، معدل، روزهای غیبت، واحدهای افتاده، هوشبهر

فهرست

تشکر و قدردانی . . . . . الف

چکیده . . . . . ب

فصل اول: کلیات تحقیق

مقدمه ۲

بیان مساله ۴

ضرورت و اهمیت تحقیق ۶

اهداف ۸

سوالات ۹

فرضیه‌ها ۱۰

تعریف نظری و عملیاتی متغیرها ۱۰

فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق

مقدمه ۱۳

کارکرد تحصیلی ۱۳

عوامل موثر بر کارکرد تحصیلی ۱۴

اینترنت ۱۸

ویژگی‌های اعتیاد اینترنتی ۲۲

- ۲۳ . . . . . علائم اعتیاد به اینترنت
- ۲۵ . . . . . عوامل مرتبط با اعتیاد به اینترنت
- ۲۶ . . . . . بیماری‌های اینترنتی
- ۲۷ . . . . . آزمون اعتیاد به اینترنت
- ۲۸ . . . . . مروری بر چند پژوهش
- ۲۸ . . . . . استفاده از اینترنت و کاهش کارایی تحصیلی
- ۲۹ . . . . . رابطه بین اعتیاد به اینترنت و رفتارهای انحرافی دانش‌آموزان
- تحلیل گرایش به رایانه و اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان کلاس اول تا سوم دبیرستان شهر تین شو
- ۳۰ . . . . . وای هنگ کنگ
- ۳۲ . . . . . ویژگی‌های روانی که بیش از بقیه در اعتیاد به اینترنت دخیل می‌شوند
- ۳۲ . . . . . فاکتورهای فردی و محیطی موثر در اعتیاد به اینترنت
- ۳۳ . . . . . تحقیقات داخلی
- ۳۳ . . . . . تاثیر اعتیاد به اینترنت بر وضعیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اراک
- شیوع اعتیاد به اینترنت و رابطه‌ی اعتیاد به اینترنت با تنهایی و عزت نفس در بین دانش‌آموزان شهر
- تهران
- ۳۴ . . . . .
- رابطه بین استفاده افراطی از تکنولوژی (اعتیاد به اینترنت و پیامک) و وضعیت آموزشی و روانی دانش
- آموزان دبیرستانهای استان مازندران
- ۳۴ . . . . .

۳۶ . . . . . بررسی میزان اعتیاد به اینترنت در استفاده کنندگان از کافی نت های شهر لار

زمینه یابی نوع رفتارهایی که شاخص اعتیاد به اینترنت در دانشجویان مقاطع تحصیلی

۳۷ . . . . . کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه علوم بهزیستی دانشگاه بهشتی

۳۹ . . . . . جمع بندی

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۴۲ . . . . . مقدمه

۴۲ . . . . . نوع تحقیق

۴۲ . . . . . جامعه آماری و نمونه گیری

۴۳ . . . . . ابزار

۴۴ . . . . . شیوه اجرا و مراحل انجام پژوهش

۴۵ . . . . . تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل آماری

۴۸ . . . . . مقدمه

۴۸ . . . . . تحلیل توصیفی

۴۹ . . . . . رابطه معدل کل با اعتیاد به اینترنت

۵۰ . . . . . رابطه معدل پایان ترم با سطح اعتیاد

۵۲ . . . . . رابطه معدل پایان ترم با میزان اعتیاد به اینترنت ضمن دخالت هوشبهر

۵۵	رابطه تعداد روزهای غیبت با اعتیاد به اینترنت
۵۵	رابطه تعداد روزهای غیبت با سطح اعتیاد
۵۷	رابطه تعداد روزهای غیبت با میزان اعتیاد به اینترنت ضمن دخالت هوشبهر
۵۹	رابطه تعداد واحدهای افتاده با اعتیاد به اینترنت
۶۰	رابطه تعداد واحدهای افتاده با سطح اعتیاد
۶۲	رابطه تعداد واحدهای افتاده با میزان اعتیاد به اینترنت ضمن دخالت هوشبهر
۶۴	مقایسه میانگین نمره اعتیاد به اینترنت در نواحی چهارگانه شهر اهواز
۶۶	رابطه رشته تحصیلی با نمره اعتیاد به اینترنت
۶۸	رابطه پایه تحصیلی با نمره اعتیاد به اینترنت
فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری	
۷۲	خلاصه نتایج
۷۵	بحث
۷۸	محدودیت‌های تحقیق
۷۸	پیشنهاد
۷۸	پیشنهادات کاربردی
۷۹	پیشنهادات تحقیقی
۸۰	مراجع

پیوست ۸۵

چکیده انگلیسی ۹۹

فهرست جداول

- جدول ۴-۱. فراوانی افراد مختلف در سطوح مختلف اعتیاد به اینترنت ۴۹
- جدول ۴-۲. آزمون نرمال بودن توزیع در مقایسه معدل‌های پایان ترم افراد با سطح اعتیاد مختلف ۵۱
- جدول ۴-۳. آزمون یکسانی واریانس در مقایسه معدل‌های پایان ترم افراد با سطح اعتیاد مختلف ۵۱
- جدول ۴-۴. آزمون تحلیل واریانس (ANOVA) در مقایسه معدل‌های پایان ترم افراد با سطح اعتیاد مختلف ۵۱
- جدول ۴-۵. خروجی طبقه‌بندی کننده جهت گروه بندی افراد از دو بعد هوشبهر و سطح اعتیاد ۵۳
- جدول ۴-۶. آزمون نرمال بودن توزیع در مقایسه معدل‌های افراد با سطح اعتیاد مختلف با دخالت متغیر هوش ۵۴
- جدول ۴-۷. آزمون یکسانی واریانس گروهها در مقایسه معدل‌های افراد با سطح اعتیاد مختلف با دخالت متغیر هوش ۵۴
- جدول ۴-۸. آزمون تحلیل واریانس (ANOVA) در مقایسه معدل‌های افراد با سطح اعتیاد مختلف با دخالت متغیر هوش ۵۴
- جدول ۴-۹. نتایج آزمون نرمال بودن توزیع در مقایسه تعداد روزهای غیبت افراد با سطح اعتیاد مختلف ۵۶
- جدول ۴-۱۰. آزمون یکسانی واریانس گروهها در مقایسه تعداد روزهای غیبت افراد با سطح اعتیاد مختلف ۵۷
- جدول ۴-۱۱. تحلیل واریانس (ANOVA) در مقایسه تعداد روزهای غیبت افراد با سطح اعتیاد مختلف ۵۷
- جدول ۴-۱۲. آزمون نرمال بودن توزیع در مقایسه تعداد روزهای غیبت افراد با سطح اعتیاد مختلف با دخالت متغیر هوش ۵۹
- جدول ۴-۱۳. آزمون یکسانی واریانس گروهها در مقایسه تعداد روزهای غیبت افراد با سطح اعتیاد مختلف با دخالت

هوشبهر ۵۹

جدول ۴-۱۴. تحلیل واریانس (ANOVA) در مقایسه تعداد روزهای غیبت افراد با سطح اعتیاد مختلف با دخالت متغیر

هوش ۵۹

جدول ۴-۱۵. نتایج آزمون نرمال بودن توزیع در مقایسه تعداد واحدهای افتاده افراد با سطح اعتیاد مختلف ۶۱

جدول ۴-۱۶. آزمون یکسانی واریانس گروهها در مقایسه تعداد واحدهای افتاده افراد با سطح اعتیاد مختلف ۶۱

جدول ۴-۱۷. تحلیل واریانس (ANOVA) در مقایسه تعداد واحدهای افتاده افراد با سطح اعتیاد مختلف ۶۱

جدول ۴-۱۸. نتایج آزمون نرمال بودن توزیع در مقایسه تعداد واحدهای افتاده افراد با سطح اعتیاد مختلف با دخالت

هوشبهر ۶۳

جدول ۴-۱۹. آزمون یکسانی واریانس گروهها در مقایسه تعداد واحدهای افتاده افراد با سطح اعتیاد مختلف با دخالت

هوشبهر ۶۳

جدول ۴-۲۰. تحلیل واریانس (ANOVA) در مقایسه تعداد واحدهای افتاده افراد با سطح اعتیاد مختلف با دخالت متغیر

هوش ۶۳

جدول ۴-۲۱. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت آزمون نرمال بودن توزیع در مقایسه نمرات اعتیاد به اینترنت دانش -

آموزان نواحی مختلف شهر اهواز ۶۵

جدول ۴-۲۲. نتایج آزمون یکسانی واریانس گروهها در مقایسه نمرات اعتیاد به اینترنت دانش آموزان نواحی مختلف

شهر اهواز ۶۵

جدول ۴-۲۳. نتایج آزمون تحلیل واریانس (ANOVA) در مقایسه نمرات اعتیاد به اینترنت دانش آموزان نواحی مختلف

شهر اهواز ۶۵

جدول ۴-۲۴. نتایج آزمون یکسانی واریانس گروهها در مقایسه نمرات اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان رشته‌های مختلف

اهواز ۶۷

جدول ۴-۲۵. نتایج آزمون تحلیل واریانس (ANOVA) در مقایسه نمرات اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان رشته‌های مختلف

اهواز ۶۷

جدول ۴-۲۶. نتایج آزمون تعقیبی توکی در مقایسه نمرات اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان رشته‌های مختلف شهر اهواز

..... ۶۸

جدول ۴-۲۷. نتایج آزمون یکسانی واریانس گروهها در مقایسه نمرات اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان پایه‌های مختلف شهر

اهواز ۷۰

جدول ۴-۲۸. نتایج آزمون تحلیل واریانس (ANOVA) در مقایسه نمرات اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان پایه‌های مختلف شهر

اهواز ۷۰

جدول ۵-۱. خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌ها ۷۵

فهرست نمودارها

- نمودار ۴-۱. نمودار فراوانی افراد در سطوح مختلف اعتیاد به اینترنت..... ۴۹
- نمودار ۴-۲. مقایسه میانگین معدل پایان ترم برای سه گروه ۱ (کاربران عادی)، ۲ (گروه کاربران با اعتیاد خفیف)، ۳ (گروه کاربران با اعتیاد متوسط) ۵۰
- نمودار ۴-۳. مقایسه میانگین معدل پایان ترم برای سه گروه ۱ (اعتیاد بالا-IQ پایین)، ۲ (اعتیاد پایین-IQ بالا)، ۳ (اعتیاد بالا-IQ بالا) ۵۳
- نمودار ۴-۴. مقایسه میانگین تعداد روزهای غیبت برای سه گروه ۱ (کاربران عادی)، ۲ (گروه کاربران با اعتیاد خفیف)، ۳ (گروه کاربران با اعتیاد متوسط)..... ۵۶
- نمودار ۴-۵. مقایسه میانگین تعداد روزهای غیبت برای سه گروه ۱ (اعتیاد بالا-IQ پایین)، ۲ (اعتیاد پایین-IQ بالا)، ۳ (اعتیاد بالا-IQ بالا) ۵۸
- نمودار ۴-۶. مقایسه میانگین تعداد واحدهای افتاده برای سه گروه ۱ (کاربران عادی)، ۲ (گروه کاربران با اعتیاد خفیف)، ۳ (گروه کاربران با اعتیاد متوسط)..... ۶۰
- نمودار ۴-۷. مقایسه میانگین تعداد واحدهای افتاده برای سه گروه ۱ (اعتیاد بالا-IQ پایین)، ۲ (اعتیاد پایین-IQ بالا)، ۳ (اعتیاد بالا-IQ بالا) ۶۲
- نمودار ۴-۸. مقایسه میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان نواحی ۴ گانه جغرافیایی شهر اهواز ۶۵
- نمودار ۴-۹. مقایسه میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان رشته‌های مختلف ۶۷
- نمودار ۴-۱۰. مقایسه میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان پایه‌ها مختلف ۶۹

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

کارکرد تحصیلی می تواند به شکل پیشرفت تحصیلی یا افت تحصیلی خود را نشان دهد. کارکرد تحصیلی مطلوب یکی از اهداف مهم آموزش و پرورش می باشد. افت تحصیلی یکی از مشکلات هر نظام آموزشی است که بایستی هر چه زودتر کشف و عوامل موثر در بروز آن شناسایی و رفع گردد (غیبی و همکاران، ۱۳۸۹).

افت تحصیلی ناتوانی و شکست در انجام و اتمام موفقیت آمیز دوره تحصیلات رسمی است. افت تحصیلی شامل جنبه های مختلفی از شکست تحصیلی چون غیبت مکرر از مدرسه، ترک تحصیل قبل از موعد مقرر، تکرار پایه تحصیلی، کیفیت نازل تحصیلات و کسب محفوظات به جای معلومات است. سازمان یونسکو افت تحصیلی را به تکرار پایه، ترک تحصیل زودرس، کاهش کیفیت آموزشی و تحصیلی دانش آموزان نسبت می دهد (تمنایی فر، نیازی، و امینی، ۱۳۸۶).

افت تحصیلی را می توان به دو دسته تقسیم کرد: افت تحصیلی آشکار (کمی) و افت تحصیلی پنهان (کیفی). افت تحصیلی آشکار مشخصاً به تعداد آمار مردودی هر پایه و تکرار آن اطلاق می گردد. افت پنهان شامل دو حالت است: الف) حالتی که در آن دانش آموزان برای جلوگیری از مردود شدن با توسل به شیوه های مختلف اقدام به گرفتن نمره نموده و ممکن است ضعف خود را در پایه های بالاتر نشان دهند یا آن را جبران کنند. ب) هر گونه کاهش در رسیدن به اهداف آموزش و پرورش اعم از علمی، تربیتی و پرورشی افت محسوب می شود (مصطفی نژادیان، ۱۳۸۷).

از علل و عوامل افت تحصیلی می توان به عوامل فردی، عوامل درون سازمانی و عوامل برون سازمانی اشاره کرد. عوامل فردی شامل مولفه هایی مانند هوش، اعتماد به نفس است. عوامل درون سازمانی شامل معلمان، فضا، امکانات و عواملی از این قبیل است. از علل برون سازمانی می توان به وضعیت خانوادگی و عوامل محیطی اشاره نمود (تمنایی فر و همکاران، ۱۳۸۶).

افسردگی، اضطراب، استرس شدید، و تغییر در سبک زندگی، نیز از جمله عواملی هستند که در ایجاد آسیب های روانی دخیل بوده و به تبع آن باعث افت تحصیلی می شوند (شمس و همکاران، ۱۳۸۵).

یکی از عوامل بیرونی تاثیرگذار بر افت تحصیلی استفاده افراطی از اینترنت است. کامپیوتر و اینترنت از وسایل ارتباطی در عصر جدید است که توسط انسان به کار گرفته شده است. این وسیله باعث سرعت و دقت در کارها و گسترش ارتباطات شده است بگونه‌ای که کره زمین را تبدیل به دهکده جهانی کرده است. با وجود مزایای این فن آوری، نفوذ و گسترش آن باعث بروز مشکلاتی در جوامع شده است. از این مشکلات می‌توان به کاهش روابط اجتماعی واقعی و وابستگی به اینترنت اشاره کرد. وابستگی به اینترنت را اعتیاد مدرن نامگذاری کرده‌اند در واقع وابستگی به اینترنت یک وابستگی واقعی همانند اعتیاد به مواد مخدر و وابستگیهای دیگر است. اگر چه این نوع وابستگی مشکلات جسمی اعتیادهای شیمیایی را ندارد اما مشکلات اجتماعی ناشی از آن همانند اعتیادهای دیگر است. از دست دادن کنترل برروی رفتار، علائم ناخوشایند ناشی از ترک، عطش و ولع زیاد برای کار با اینترنت، گوشه‌گیری اجتماعی و افت تحصیلی و شغلی برخی از پیامدهای وابستگی به اینترنت هستند. خصوصیات دیگری نیز برای افراد وابسته به اینترنت ذکر شده است؛ مانند: استفاده از اینترنت برای فرار از مشکلات یا رفع احساس درماندگی، گناه، اضطراب و افسردگی، دروغ گفتن مکرر به اعضای خانواده و دوستان برای پنهان کردن میزان درگیری با اینترنت. وابستگی به اینترنت به دلیل آنکه همانند اعتیاد به مواد مخدر علائم ترک و مصرف را دارا می‌باشد، منجر به طبقه بندی آن به عنوان یک اختلال شده است. ظهور این اعتیاد به عنوان یک اختلال جداگانه اولین بار در سال ۱۹۹۵ توسط ایوان گلدبرگ مطرح شد و در سال ۱۹۹۶ توسط یانگ توسعه یافت. از آن پس مراکز درمانی در سراسر آمریکا بوجود آمد و حتی در دادگاه و سیستم قانونی این کشور وابستگی به اینترنت به عنوان یک اختلال روانی واقعی پذیرفته شد (سایت دانشنامه رشد).

به طور کلی اعتیاد به اینترنت را می‌توان به عنوان نوعی استفاده افراطی از اینترنت تعریف کرد که می‌تواند مشکلات روانشناختی، اجتماعی، درسی و یا شغلی در زندگی فرد ایجاد کند. به اعتقاد برخی وقتی استفاده از اینترنت به عنوان نوعی اعتیاد در نظر گرفته می‌شود که بتواند زندگی فرد و کسانی را که با او سر و کار دارند به شدت تحت تاثیر قرار دهد (امیری و رحیمی، ۱۳۸۵).

زمان صرف شده برای کار با رایانه معیار خوبی برای بررسی اثر استفاده از رایانه خانگی بر رشد کودکان و نوجوانان است. درک چگونگی تاثیر استفاده از رایانه نیاز به تخمین خوبی از زمان سپری شده بچه ها جهت کار با رایانه و همچنین زمان دور نگه داشتن آنها از سایر فعالیتها دارد. در نمونه ای از کودکان و نوجوانان وقتی سوال شد رسانه ای که دوست دارند در تنهایی همراه خود به یک بیابان ببرند چیست؟ بیشتر بچه های ۸ تا ۱۸ ساله رایانه ای که دسترسی به اینترنت دارد را بر سایر رسانه ها ترجیح می دادند. نوجوانان از اینترنت برای انجام کارهای مدرسه، ارتباط با دوستان محلی و غیر محلی، تفریح، و برای کسب اطلاعات در مورد سرگرمی ها و علایقشان استفاده می کنند. آن ها بیش از بزرگسالان از اینترنت برای برقراری ارتباطات اجتماعی استفاده می کنند. استفاده از رایانه برای برقراری ارتباط با دیگران از طریق چت روم و ایمیل فعالیتی محبوب (مخصوصاً بین نوجوانان) می باشد. زمانی که بچه ها صرف کار با رایانه می کنند به سن، جنسیت، طبقه اجتماعی و نژاد آنها بستگی دارد. نوجوان بودن، مذکر بودن، سفید پوست بودن، درآمد و تحصیلات بالای والدین استفاده بیشتر از اینترنت را در کودکان در پی دارد. هر چه ساعات استفاده از اینترنت در طول هفته افزایش یابد سلامت اجتماعی و روانی افول خواهد کرد. اینترنت و بازیهای کامپیوتری کودکان رامشغول دنیایی متمایز از دنیای واقعی کرده و تمایز قایل شدن بین واقعیت و دنیای مجازی را برای آنها دشوار می سازد (سوبرامانیام^۱ و همکاران، ۲۰۰۱)

بیان مساله

مطالعات نشان می دهد استفاده بیش از حد از اینترنت باعث سوء تغذیه، خواب ناکافی، از دست دادن مدیریت زمان، ناراحتی فیزیکی، و کاهش فعالیت های اجتماعی و خانوادگی می شود. افراط در کار با اینترنت منجر به صرف زمان و انرژی برای پیگیری های آنلاین شده و در عین حال بی اعتنایی به دروس

---

^۱ Subrahmanyam

مدرسه، و ارتباطات اجتماعی را در پی دارد. دیر رسیدن به مدرسه، گریز از آن و حتی ترک تحصیل می تواند پیامد آن باشد (هی^۱، ۲۰۰۷).

افراد معتاد به اینترنت معمولاً به علت درگیر شدن با حالت اسارتی که در اینترنت به آن دچار می شوند در تنظیم اوقات شبانه روز دچار مشکل می گردند. احتمال دارد نظم فعالیت‌های مربوط به زندگی روزمره آنها از جمله غذا خوردن، خواب، اوقات اداری و کار روزانه، برنامه ریزی تحصیلی، ملاقات با اطرافیان، به طور کلی به هم بریزد و این امر تاثیر نامطلوب بر روی عملکرد شخصی اش بگذارد (امیری و رحیمی، ۱۳۸۵).

در ایالات متحده و برخی از جوامع پیشرفته تعداد معتادان به اینترنت از معتادان به مواد مخدر و الکل بیشتر است. در مطالعه ی معیدفر و همکاران روی کاربران اینترنت با دامنه سنی ۱۵ تا ۲۵ سال در شهر تهران نشان داده شده است که ۲۶/۸٪ از آنها به اینترنت اعتیاد دارند. مطالعه آقا بابایی و همکاران میزان گرایش جوانان به استفاده از اینترنت را ۷۸/۵٪ عنوان می کند. درگاهی و رضوی با تحقیق بر کاربران اینترنت در غرب تهران دریافتند ۳۰٪ از آنها به اینترنت اعتیاد داشته و همه آنان درجات مختلفی از مشکلات روانی و اجتماعی را از خود نشان می دهند (به نقل از سلطانی و فولادوند، ۱۳۸۹).

یکی از علت‌های مهم روند رو به رشد مشکل اعتیاد اینترنتی در ایران این است که مدیریت کلان اجتماعی برنامه ریزی مناسبی برای رفع مشکلات جوانان نظیر رفع بیکاری، شرایط مناسب ادامه تحصیل و مشکلات معیشتی جوانان ننموده، برنامه ریزان اجتماعی برنامه مناسبی ارائه نکرده‌اند. هم چنین در زمینه نحوه استفاده از اینترنت کار فرهنگی صورت نگرفته که در صورت ادامه این روند باید شاهد عوارض آسیب جدیدی باشیم که جامعه ما را تهدید می کند. جوان وارد یک فضای مجازی می شود و در این فضا می خواهد شروع به مکالمه و تبادل افکار کند. این شخص از واقعیت دور می شود و فراموش می کند که ارتباطات مجازی و واقعی چقدر تفاوت دارند و دچار رفتار دوگانه و تخیلات می‌شود. کاربر اینترنتی محدوده

---

^۱ He

سنی و جنسیت مشخصی ندارد. اگر بخواهیم به این مسئله فقط از نگاه فردی نگاه کنیم به این نتیجه می‌رسیم که تمام عوارض ناشی از این اعتیاد متوجه خود شخص خواهد شد ولی مسئله مهمتر جدا از خطرانی که سلامت اخلاقی معتاد به اینترنت را تهدید می‌کند این است که این شخص بعد از مدتی شروع به تبلیغ استفاده از اینترنت در بین دوستان و هم سن و سالان خود می‌کند، که این کار خود می‌تواند باعث گسترش اعتیاد به اینترنت گردد. معتادان اینترنت ترجیح می‌دهند با تشکیل گروه‌ها و برقرار کردن ارتباطات تنگاتنگ با یکدیگر به نوعی خلاهای روحی خود را برطرف کنند. برای دسته‌ای از جوان‌ها که اسیر اینترنت شده‌اند دنیای مجازی چت روم‌ها و بازی‌های اینترنتی به راحتی جایگزین افراد فامیل، دوستان، تحصیل، اشتغال و خواب می‌شود، به طوری که بعضی از جوانان ایرانی از ساعت ۱۰ شب تا ۴ صبح وقت خود را صرف اینترنت می‌کنند و به طور هفتگی ۴۰ تا ۵۰ ساعت با اینترنت هستند و از دنیای واقعی که در آن زندگی می‌کنند فاصله می‌گیرند. نوجوانان معتاد به اینترنت صرفنظر از جنسیت، سن و پایه تحصیلی بدون هیچ منظور و هدفی تنها برای یافتن چیزهای جدید و مهیج در این شبکه پرسه می‌زنند که معضلات اقتصادی، بیکاری و نبود امنیت شغلی آن را تشدید می‌کند (ضیایی پرور، ۱۳۸۷).

این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سوال است که آیا اعتیاد به اینترنت بر کارکرد تحصیلی

تاثیر دارد؟

ضرورت و اهمیت تحقیق

اینترنت در سال ۱۳۷۳ به ایران وارد شد و از این پایه به بعد آمار کاربران اینترنت همه ساله رشد بالایی را نشان داد. به طوری که بر اساس گزارش وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، تنها در ۴ سال تعداد کاربران اینترنت در کشور ۲۵ برابر شده است. از این رو نیاز به شناخت علمی این پدیده در حال رشد در ایران با توجه به تبعات آن، امری ضروری است.